Fiche 2: Mededeling EU-strategie AgRI 2040 en Food 2040

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS

New Strategic Approach to Research and Innovation for competitive, resilient and sustainable agriculture, forestry, rural areas and food systems Future-proofing EU agri-food through AgRI 2040 and Food 2040

b) Datum ontvangst Commissiedocument

8 september 2026

c) Nr. Commissiedocument

COM(2026)453

d) EUR-Lex

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2026:453:FIN

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Landbouw- en Visserijraad

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN)

2. Essentie voorstel

De Europese Commissie (hierna: de Commissie) presenteert in de mededeling van 8 september jl. een nieuwe strategische aanpak voor onderzoek en innovatie voor landbouw, bosbouw, plattelandsgebieden en voedselsystemen (hierna: de mededeling). Deze aanpak is bedoeld om bij te dragen aan een concurrerende, weerbare en duurzame Europese agrofoodsector. De Commissie stelt daarbij twee nauw met elkaar verbonden strategische kaders voor: *AgRI 2040* en *Food 2040*. Deze kaders geven strategische richting aan toekomstige onderzoek en innovatie (O&I)-prioriteiten, zonder vooruit te lopen op de precieze invulling en financiering binnen het volgende Meerjarig Financieel Kader (MFK).

In de mededeling benadrukt de Commissie het strategische belang van de Europese landbouw- en voedselsector voor voedselzekerheid, duurzaamheid en concurrentiekracht. De sector staat voor grote uitdagingen zoals toenemende geopolitieke onzekerheid, strategische afhankelijkheden en druk op arbeid en natuurlijke hulpbronnen. Dit versterkt de noodzaak om innovatie sneller van onderzoek naar toepassing en de markt te krijgen.
Daarmee wordt ook de strategische autonomie van Europa versterkt. Om die reden plaatst de Commissie duurzame concurrentiekracht via onderzoek en innovatie als centraal uitgangspunt van deze strategie. De Commissie benoemt ook dat investeringen in Europese agri-foodtech tussen 2020 en 2024 sterk zijn afgenomen en dat Europa voor bepaalde technologieën afhankelijker is geworden van andere mondiale spelers.

De Commissie verbindt deze nieuwe O&I-aanpak nadrukkelijk met andere recente Europese beleidsontwikkelingen, waaronder de Visie voor Landbouw en Voedsel[1], de Europese Life Sciences Strategie[2], de EU-bio-economiestrategie[3] en de bredere Europese agenda voor concurrentiekracht[4]. De nieuwe aanpak moet daarmee niet als een afzonderlijke onderzoeksagenda worden gezien, maar als onderdeel van een bredere Europese inzet op concurrentiekracht, weerbaarheid, duurzaamheid en strategische autonomie.

De strategie bestaat zoals aangegeven uit twee kaders, namelijk AgRI 2040 en Food 2040.
AgRI 2040 actualiseert en vervangt de eerdere strategische aanpak voor landbouwonderzoek en -innovatie uit 2016. AgRI 2040 richt zich vooral op onderzoek en innovatie in de landbouw, bosbouw en plattelandsgebieden. Thema's die binnen AgRI 2040 een plek krijgen zijn onder andere de toekomst van primaire productie, bodem en natuurlijke hulpbronnen, gewassen en plantgezondheid, veehouderij en dierenwelzijn, bio-economie, digitalisering, AI en robotica. Ook wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van plattelandsgebieden en aan sterkere en meer weerbare agrofoodketens. Food 2040 bouwt voort op Food 2030 en kijkt naar de bijdrage van kennis en innovatie aan het volledige voedselsysteem: van productie en verwerking tot distributie, consumptie en voedselverspilling. Daarbij wordt ook gekeken naar gezonde en duurzame voedingspatronen, voedselomgevingen, consumentengedrag, nieuwe voedselinnovaties en aquatische voedselproductie. De thematische prioriteiten binnen AgRI 2040 en Food 2040 geven de beoogde inhoudelijke focus voor toekomstige O&I-activiteiten. De Commissie wil deze prioriteiten de komende periode samen met de lidstaten en stakeholders verder uitwerken.

---

[1] Europese Commissie, *Een visie voor landbouw en voedsel Samen de landbouw- en voedselsector van de EU aantrekkelijk maken voor de toekomstige generaties*, COM(2025) 75 final.

[2] Europese Commissie, *Kies Europa voor biowetenschappen: Een strategie om de EU te positioneren als 's werelds aantrekkelijkste plaats voor biowetenschappen tegen 2030*, COM(2025) 525

[3] Europese Commissie, *Een strategisch kader voor een concurrerende en duurzame bio-economie in de EU, COM(2025) 960*

[4] Europese Commissie, *Het EU-kompas voor concurrentievermogen. COM(2025) 30*

De Commissie benoemt zes gemeenschappelijke strategische prioriteiten voor beide kaders. Deze hebben betrekking op (1) concurrentiekracht en *start-ups* en *scale-ups*, (2) voedselzekerheid en weerbaarheid, (3) natuurlijke hulpbronnen en circulariteit, (4) voedselveiligheid/voeding en gezondheid, (5) eerlijkheid en inclusiviteit, en (6) internationale samenwerking.

De strategie beoogt drie doelen te bereiken, namelijk een sterker en meer verbonden Europees innovatie-ecosysteem, een snellere toepassing en opschaling van kennis en innovaties en een grotere bijdrage van O&I aan voedselzekerheid, weerbaarheid en strategische autonomie. Deze drie doelen worden hieronder nader toegelicht.

Ten eerste wil de Commissie de verbinding binnen het Europese innovatie-ecosysteem versterken. De ambitie is om de hele innovatieketen beter met elkaar te verbinden, van fundamenteel onderzoek en ontwikkeling tot toepassing en marktintroductie ("*closing the gap from lab to fab*"). Daarbij wil de Commissie onder meer de betrokkenheid van startups en bedrijven vergroten, Europese innovatie- en financieringsinstrumenten beter met elkaar verbinden en ruimte bieden voor experimenten en nieuwe vormen van samenwerking. Ook aspecten als talent, onderwijs en arbeidsproductiviteit krijgen aandacht.

Ten tweede wil de Commissie ervoor zorgen dat kennis en innovaties sneller en op grotere schaal worden verspreid en toegepast. Daarbij kijkt zij niet alleen naar het verspreiden van bewezen oplossingen naar meer gebruikers en locaties (*scaling out*), maar ook naar de rol van beleid en regelgeving (*scaling up*) en naar het duurzaam verankeren van nieuwe werkwijzen, waarden en overtuigingen in de samenleving (*scaling deep*). Om de impact van de kennis- en innovatie-instrumenten te vergroten kijkt de Commissie naar synergie met het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).

Ten derde ziet de Commissie kansen om voedseltechnologie sterker in te zetten voor voedselzekerheid, weerbaarheid en strategische autonomie. De nadruk ligt daarbij op het overbruggen van de kloof tussen innovatie en marktintroductie, bijvoorbeeld door betere toegang tot pilot- en demonstratiefaciliteiten en mogelijkheden voor opschaling. Instrumenten zoals het toekomstige Europees Concurrentievermogenfonds (ECF) en InvestEU kunnen helpen om innovaties verder richting markt te brengen en tegelijkertijd strategische afhankelijkheden te verminderen.

De Commissie wil bij de implementatie bewust de verbinding leggen tussen *Horizon Europe*, het toekomstige Europees Concurrentievermogenfonds (ECF) en instrumenten die innovaties beter van ontwikkeling naar demonstratie en markt kunnen brengen, zoals *scale-up pathways,* ondersteuning voor *startups* en *scale-ups, cascade funding, Living Labs* en *pilot*- en demonstratiefaciliteiten. Bij *cascade funding* gaat het om het via Europese projecten beschikbaar stellen van kleinere bedragen aan bijvoorbeeld startups, mkb-bedrijven of andere partijen, zodat zij makkelijker kunnen deelnemen aan innovatieactiviteiten. Ook wordt ingezet op experimenteerruimte, bijvoorbeeld via *regulatory sandboxes.*

Dit kan met name relevant zijn voor innovaties die een relatief lange of complexe route naar de markt hebben, zoals alternatieve eiwitten en nieuwe veredelingstechnieken.

Daarnaast voorziet de Commissie in een *Science for Policy Centre on Agriculture, Forestry, Rural Development and Food System Innovation and Transformation* binnen het *Joint Research Centre* (JRC). Dit centrum moet onder meer innovatiekansen, economische effecten en de kloof tussen ontwikkeling en daadwerkelijke toepassing analyseren en beleidsmakers en stakeholders voorzien van bruikbare kennis.

De verdere uitwerking van deze lange termijn strategie vindt de komende jaren plaats. De Commissie wil de strategische kaders AgRI 2040 en Food 2040 samen met lidstaten en stakeholders verder uitwerken.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het kennis- en innovatiebeleid (K&I-beleid) van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) richt zich op het verduurzamen en vernieuwen van de landbouw-, visserij- en voedselsector en het natuurbeheer. Hierin staan het stimuleren van kwalitatief hoogwaardige kennis en innovatie en de ontwikkeling, verspreiding en toepassing daarvan centraal. De kennis, kunde en innovatiekracht van de Nederlandse landbouw-, visserij- en natuursector scoren hoog op wereldschaal. Om de sterke positie van de sectoren te behouden, de urgente uitdagingen het hoofd te kunnen bieden en een goede onderbouwing van het beleid te waarborgen wordt er ingezet op de ontwikkeling van kennis en innovatie en de doorwerking daarvan naar de praktijk.

De Kennis & Innovatie Agenda Landbouw, Water, Voedsel (KIA-LWV)[5] is een belangrijk instrument in de uitvoering van bovenstaand K&I-beleid. Het is de uitvoeringsagenda waarmee de overheid publiek-private samenwerkingen en onderzoeksgelden doelgericht inzet voor opgaven en vraagstukken binnen deze drie domeinen.

Recent is de Agrifood Innovatieagenda[6] aangekondigd waarbij wordt ingezet op het toekomstbestendig maken van de agrofoodsector en het versnellen en opschalen van innovaties. In de innovatieagenda worden innovaties binnen vier domeinen verder ontwikkeld en versneld door het gericht wegnemen van belemmeringen en het aantrekken van privaat kapitaal. De agenda werkt aan de volgende vier domeinen: Ag tech, weerbaar telen, voedselinnovaties (waaronder biotechnologie) en glastuinbouw. Het doel van de agenda is het versterken van de positie van de Nederlandse agrifoodsector en bijdragen aan het verdienvermogen van Nederland.

---

[5] Kennis- en Innovatieagenda Landbouw, Water en Voedsel (KIA-LWV): kia-landbouwwatervoedsel.nl

[6] Contouren Agrifood Innovatieagenda, Kamerstuk 33 009, nr. 179, 18 juni 2026;

Ook wordt gewerkt aan de Nederlandse strategische agenda voedselzekerheid[7] . Deze richt zich op het toekomstbestendig, weerbaar en crisisbestendig maken van het Nederlandse voedselsysteem. Aanleiding zijn onder meer geopolitieke ontwikkelingen, verstoringen van handelsstromen en toenemende kwetsbaarheden en afhankelijkheden in de voedselketen. De strategische agenda voedselzekerheid richt zich op drie prioriteiten: een veerkrachtig voedselsysteem, minder strategische afhankelijkheden en betere crisisparaatheid. Daarbij wordt gekeken naar de gehele voedselketen, van productie en verwerking tot handel, logistiek, distributie en *retail*.
Innovatie en technologie zijn hierin belangrijke handelingsperspectieven. De agenda wordt nadrukkelijk in een Europese context geplaatst, omdat veel afhankelijkheden en verstoringen grensoverschrijdend zijn en een deel van de handelingsmogelijkheden op Europees niveau ligt.

Zoals het rapport van Draghi duidelijk heeft gemaakt, is de versterking van het Europees concurrentievermogen essentieel voor de toekomst van de EU. Draghi benadrukt het belang van het huidige *Horizon Europe* (2021-2027) en de opvolger ervan voor het stimuleren van innovatie en concurrentievermogen in de EU. Het kabinet onderschrijft in reactie op dit rapport[8] dat kennis en innovatie katalysatoren zijn voor productiviteit en welvaart.

Horizon Europe, het Europese kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, is ook voor Nederland een belangrijk instrument. Het programma stelt het Nederlandse kennisveld en het innovatieve bedrijfsleven in staat om mee te doen met de internationale top op het terrein van O&I. Nederlandse kennisinstellingen en bedrijven nemen zeer succesvol deel. Het programma stimuleert zowel publieke als private investeringen in O&I in Nederland en ondersteunt zo de doelstelling om minstens 3% van het bbp te besteden aan onderzoek en ontwikkeling. Het belang van het faciliteren van de aansluiting bij Europese O&I-initiatieven heeft het kabinet ook benadrukt in de Kamerbrief over 3%-R&D-actieplan[9]. Het kabinet vindt het van belang dat het kaderprogramma op een samenhangende en integrale wijze het hele spectrum van O&I ondersteunt: van fundamenteel onderzoek tot innovatie, commercialisatie en maatschappelijke impact, en van nieuwsgierigheid-gedreven tot thematisch gestuurd O&I.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel
Het kabinet verwelkomt deze nieuwe strategische benadering van onderzoek en innovatie om te komen tot concurrerende, veerkrachtige en duurzame landbouw, bosbouw, plattelandsontwikkeling en voedselsystemen.

[7] Aankondiging Strategische Agenda Voedselzekerheid, Kamerstuk 31 532, nr. 310.
[8] Kamerstuk 21501-30, nr. 614
[9] Kamerbrief 'Investeren in een weerbare en toekomstbestendige economie: het 3%-R&D-actieplan', Kamerstuk 33 009, nr. 165

Deze strategie geeft een goed beeld van de Europese prioriteiten voor onderzoek en innovatie en de mogelijke instrumenten die de Europese Commissie daarvoor wil gaan inzetten. De keuze om de strategische benadering voor landbouw, bosbouw en plattelandsontwikkeling te integreren met een strategische benadering voor voedsel ziet het kabinet als belangrijke stap om de vele uitdagingen voor deze sectoren het hoofd te kunnen bieden.

Voor het kabinet is het belangrijk dat, conform de adviezen van Letta en Draghi, kennisontwikkeling en opschaling beter worden geïntegreerd en verbonden om het EU-concurrentievermogen te versterken. De mededeling van de Commissie draagt dan ook bij aan de gewenste inzet op grensoverschrijdende O&I-ecosystemen die strategische onderzoeksprioriteiten en technologiegebieden langdurig, gericht en substantieel ondersteunen. Het kabinet verwelkomt de aandacht die de Commissie in de mededeling legt op het versterken van de concurrentiekracht voor de gehele kennisketen: van fundamenteel onderzoek tot introductie op de markt. Hierdoor wordt de samenwerking tussen publieke en private deelnemers, inclusief innovatief mkb, bevorderd en kunnen we de weg van idee tot markt borgen.

Het kabinet staat bijgevolg positief tegenover de drie geschetste doelen van de strategie namelijk (1) de nadruk op een sterk innovatie-ecosysteem, (2) het beter benutten en opschalen van kennis en innovatie en (3) de inzet van nieuwe technologieën voor een concurrerend, duurzaam en weerbaar agrofood-systeem. Deze sluiten op hoofdlijnen goed aan bij de Nederlandse beleidsinzet.

Wat betreft het eerste doel, het versterken van het innovatie-ecosysteem, is de koppeling tussen het agrarische systeem en het voedselsysteem van groot belang. Innovatie vraagt om samenwerking tussen kennisinstellingen, ondernemers, bedrijven en andere partijen in de keten in onderzoeks- en innovatie-ecosystemen. Dit is ook een van de uitgangspunten van de Nederlandse Agrifood Innovatieagenda, waarin ondernemers, onderzoekers, investeerders en overheden bij elkaar worden gebracht om innovatie te versnellen. De inzet om drempels weg te nemen voor startups en mkb-bedrijven om meer deel te nemen aan *Horizon Europe* kan hieraan bijdragen. Ook de oproep van de Commissie tot meer private investeringen om de publieke inzet op kennis en innovatie te versterken, ondersteunt het kabinet. Tegelijkertijd blijft een sterke publieke kennisbasis van belang als fundament voor toekomstige innovaties en oplossingen. Voor het kabinet is een goed functionerend agrarisch kennis- en innovatiesysteem (AKIS) een belangrijk aandachtspunt. De infrastructuur om kennis tussen onderzoek en praktijk te laten stromen moet op orde zijn. Het beter betrekken van agrarische ondernemers bij onderzoek, bijvoorbeeld via de *Multi-Actor Approach* in *Horizon Europe* en via ondernemersgedreven innovatie binnen het *European Innovation Partnership* (EIP), kan hieraan bijdragen. Het kabinet steunt dan ook de intentie om mkb-bedrijven en startups makkelijker toegang te geven tot *Horizon Europe*-projecten. Een betere verbinding tussen *Horizon Europe* en het GLB kan bovendien helpen om kennis te valideren en breder in de praktijk toe te passen, bijvoorbeeld door synergie tussen *Living Labs* binnen *Horizon Europe* en operationele groepen binnen EIP.

Het tweede doel, het beter benutten en sneller opschalen van kennis en innovatie, sluit eveneens goed aan bij de Nederlandse beleidsinzet. Belangrijk is dat kansrijke innovaties niet alleen ontwikkeld worden, maar daadwerkelijk hun weg vinden naar de praktijk en de markt. De Nederlandse inzet op onder meer experimenteerlocaties, living labs en publiek-private samenwerking sluit aan bij de Europese aandacht voor demonstratie, toepassing en opschaling. De Commissie legt nadruk op het verbinden van verschillende Europese instrumenten. Het kabinet verwelkomt de voorgestelde verbinding tussen *Horizon Europe* (2028-2034) en het toekomstige ECF, evenals de verbinding binnen *Horizon Europe* tussen het samenwerkingsgerichte onderzoek in pijler 2 en de meer innovatiegerichte ondersteuning via de *European Innovation Council* (EIC). Dit kan de mogelijkheden voor impact en valorisatie van onderzoeksresultaten en voor kansrijke opschaling en uitrol versterken. De precieze invulling hiervan moet nog plaatsvinden binnen de toekomstige programma's.
Daarbij is het van belang dat lidstaten nauw worden betrokken en dat de uitwerking past binnen de bredere programmering en de uitkomsten van de onderhandelingen over het nieuwe MFK.

Het derde doel, de inzet van nieuwe technologieën voor een concurrerend, duurzaam en weerbaar agrofood-systeem, onderschrijft het kabinet in het bijzonder waar het gaat om de bijdrage van voedseltechnologie aan voedselzekerheid, weerbaarheid en strategische autonomie. De Europese aandacht voor het ontwikkelen en opschalen van nieuwe technologieën, productiemethoden en voedseloplossingen sluit aan bij de Agrifood Innovatieagenda, waarin voedselinnovaties en het naar de praktijk en markt brengen van innovaties centraal staan. Tegelijkertijd kan deze mededeling bijdragen aan de doelen van de Strategische Agenda Voedselzekerheid, met name waar innovatie kan helpen om kwetsbare afhankelijkheden te verminderen, alternatieven te ontwikkelen en de continuïteit van voedselketens bij verstoringen te versterken. De mededeling biedt daarmee een relevant aanvullend O&I-perspectief op beide nationale strategische agenda's.

Het kabinet verwelkomt daarom ook dat de mededeling o.a. inzet op biotechnologie. Dit sluit aan bij de Kabinetsvisie op biotechnologie 2025-2040[10] en de uitvoeringsagenda[11] die biotech-toepassingen expliciet koppelen aan klimaatneutrale landbouw, circulaire voedselproductie en voedselzekerheid. Beide documenten benadrukken het belang van innovatie, veiligheid, regelgevingsvereenvoudiging en maatschappelijk vertrouwen. Belangrijke zaken als ketensamenwerking en *regulatory sandboxes*[12] staan ook hierin centraal.
Binnen biotechnologie is het van belang dat Europa open blijft staan voor alle innovaties en niet op voorhand innovaties uitsluit, met uiteraard de bescherming van de veiligheid voor mens, dier en milieu en

[10] Kabinetsvisie Biotechnologie 2025-2040, Kamerbrief 27428, nr. 408
[11] Interdepartementale Uitvoeringsagenda Biotechnologie 2026, Kamerbrief 27428, nr. 413
[12] Europese Commissie, COUNCIL RECOMMENDATION on common principles on regulatory sandboxes to support innovation and a future proof regulatory framework, COM(2026) 568

van de nationale veiligheid als belangrijke randvoorwaarden Het actief beschikbaar stellen en verspreiden van betrouwbare, toegankelijke en wetenschappelijk onderbouwde kennis kan bijdragen aan een beter begrip van de mogelijkheden en mogelijke gevolgen van biotechnologische innovaties.

Het kabinet acht het van belang dat er aandacht is voor het wegnemen van knelpunten in Europese regelgeving die bedrijven ervaren voor het op de markt brengen van nieuwe technologieën en toepassingen. Zo zijn in de Biotech Act I wel *regulatory sandboxes* als instrument benoemd, maar daarvan zijn *novel foods* uitgesloten vanwege de ethische of culturele bezwaren die ze kunnen oproepen. *Novel foods* worden vaak gemaakt met nieuwe of innovatieve technieken en is er een grote behoefte om deze producten te proeven of te testen onder gecontroleerde omstandigheden alvorens deze op de markt te brengen. Het kabinet is daarom voorstander van het invoeren van bepalingen waarmee het testen van innovaties onder gecontroleerde omstandigheden mogelijk wordt gemaakt. De in de Europese *Biotech Act* I beschreven *regulatory sandboxes* vragen veel van de lidstaten en de bedrijven. Daarom ziet het kabinet graag een opzet voor *regulatory sandboxes* voor levensmiddelen, inclusief *novel foods*, waarbij de taken en verantwoordelijkheden voor het opzetten, uitvoeren en monitoren ervan op een logische en effectieve wijze worden verdeeld. Het kabinet is voorstander van een *sandbox* voo*r novel foods* naar het model van de Nederlandse '*Code of Practices'*. In de Nederlandse CoP voor kweekvleesproeverijen en voor proeverijen van producten gemaakt met innovatieve fermentatie, zijn de bedrijven zelf verantwoordelijk voor de juiste naleving en vindt de evaluatie van het proces door een onafhankelijke partij achteraf plaats.

Het kabinet onderschrijft het belang van digitalisering, AI en robotica als motor voor innovatie, duurzaamheid, productiviteit en concurrentiekracht van de Europese agrofoodsector. Dit sluit goed aan bij het Nederlandse Actieprogramma Digitalisering LVVN , waarin digitalisering eveneens wordt gezien als belangrijke randvoorwaarde voor een toekomstbestendige en concurrerende landbouw, visserij, voedselverwerking en robuuste natuur. Echter het programma signaleert ook praktische knelpunten in Europese wet- en regelgeving, zoals rondom drone-wetgeving en machinerichtlijnen. Een aandachtspunt blijft bijvoorbeeld de zeggenschap over en toegang tot data die op het boerenerf door digitale toepassingen bij landbouwmachines worden gegenereerd. Het kabinet zet zich om deze knelpunten op Europees niveau te agenderen om tot gezamenlijke oplossingen te komen. Daarnaast sluiten de rigide, vaak nog papieren of fysieke controle-eisen vanuit Europese landbouwrichtlijnen (zoals het GLB) nog onvoldoende aan bij moderne, digitale alternatieven zoals *realtime* satellietmonitoring, as-applied kaarten en plaats-specifieke teeltmaatregelen. Dit probleem wordt versterkt door een grote versnippering van standaarden, waardoor systemen en software uit verschillende lidstaten of van diverse fabrikanten niet goed met elkaar kunnen communiceren. Het kabinet zet zich in om digitale monitoring en handhaving wettelijk toe te staan op Europees niveau en om via Europese subsidies (zoals de GLB/ EIP-regeling) samenwerking tussen lidstaten te stimuleren om deze barrières te doorbreken.

Het kabinet steunt eveneens Europese initiatieven zoals de *Common European Dataspace for Agriculture* (CEADS) en het *European Digital Infrastructure Consortium for Agrifood* (EDIC)), die kunnen bijdragen aan de bredere toepassing en opschaling van digitale innovaties in de landbouw.

Het kabinet kan zich ook vinden in de nadruk die er in de nieuwe strategische Europese aanpak wordt gegeven aan het duurzamer en weerbaarder maken van de sector, het bevorderen van circulariteit en het verminderen van de impact op de leefomgeving. Het kabinet verwelkomt daarbij de ambitie van de mededeling om te komen tot een innovatief voedselsysteem, waarbij biogebaseerde grondstoffen een centrale rol spelen; dit met het oog op de transitie naar een klimaatneutrale economie. De ambitie uit de mededeling sluit aan bij de Nederlandse bio-economie-strategie. Beide gaan uit van een integrale ketenaanpak, technologische innovatie en regelgevingsvereenvoudiging om de biobased economie te versnellen. Het kabinet is positief dat de mededeling aansluit bij de doelen van de bio-economie strategie. Het is belangrijk om dat de focus daarbij niet alleen ligt op energiegewassen en houtige biomassa, maar ook onderzocht wordt hoe de teelt van vezelgewassen en hoogwaardig gebruik van bio-grondstoffen in algemene zin ten behoeve van bio-economie kan worden vergroot. Daarnaast vindt het kabinet het belangrijk dat bij het ontwikkelen van nieuw EU-biogrondstoffenbeleid rekening wordt gehouden met een rechtvaardige verdeling van welvaart tussen hier en nu, elders en later.

c) Eerste inschatting van krachtenveld.

De verwachting is dat onder de lidstaten brede steun zal zijn voor deze mededeling. Deze is in lijn met voorgaande rapporten (bijv. Letta en Draghi) waarbij de noodzaak om concurrerender en duurzamer te worden breed gedeeld wordt. Het efficiënter inzetten van het *Horizon Europe* budget, meer private investeringen, intensievere relatie tussen Agro en Food en steun voor *startups en scale ups* zijn acties die op brede steun kunnen rekenen.

Veel acties komen ook voort uit de adviezen van de Europese werkgroep van het permanent comité voor landbouwkundig onderzoek op het gebied van kennis en innovatie *Standing Committee on Agricultural Research (SCAR)*) waar alle EU-lidstaten aan deelnemen.

De positie van het Europees Parlement is niet bekend.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling bevat een langetermijn strategie voor onderzoek en innovatie voor landbouw, bosbouw, plattelandsgebieden en voedselsystemen. Op het terrein van onderzoek is er sprake van een parallelle bevoegdheid van de EU en de lidstaten, waarbij de uitoefening van die bevoegdheid door de EU de lidstaten niet belet hun eigen bevoegdheid uit te oefenen (artikel 4(3) VWEU).

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief. Deze mededeling heeft tot doel om (1) een sterker en meer verbonden Europees innovatie-ecosysteem, (2) een snellere toepassing en opschaling van kennis en innovaties en (3) een grotere bijdrage van O&I aan voedselzekerheid, weerbaarheid en strategische autonomie te bereiken. De nieuwe strategie geeft richting aan toekomstige onderzoek- en innovatie(O&I)-prioriteiten op EU-niveau. Gezien de schaalgrootte die
nodig is om deze doelstellingen te realiseren, is een EU-aanpak nodig aanvullend op wat door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau kan worden verwezenlijkt.
De voorgestelde acties worden uitgevoerd via Europese instrumenten zoals *Horizon Europe* en onderdelen van het toekomstige ECF. Dit zijn beide EU-fondsen waarbij via de programmacomités de lidstaten en de Commissie gezamenlijk komen tot de uiteindelijke invullingen van de werkprogramma's. Gelet op het voorgaande is optreden op EU-niveau gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van proportionaliteit is positief. De mededeling heeft tot doel om (1) een sterker en meer verbonden Europees innovatie-ecosysteem, (2) een snellere toepassing en opschaling van kennis en innovaties en (3) een grotere bijdrage van O&I aan voedselzekerheid, weerbaarheid en strategische autonomie te bereiken.
Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken omdat de Europese strategische aanpak een aanvulling is op nationale initiatieven en een stabiele basis biedt voor langetermijninvesteringen in O&I, waardoor ontwikkelingen worden versneld en impact wordt vergroot. Bovendien gaat het voorgestelde optreden om te komen tot een betere onderzoek- en innovatiestrategie in EU-verband niet verder dan noodzakelijk. Het voorgestelde optreden brengt geen verplichtingen met zich mee voor lidstaten. De aangekondigde acties richten zich met name op ondersteuning, stimulering en coördinatie en sluiten aan bij reeds bestaande instrumenten en beleidskaders. Bovendien behouden de lidstaten inspraak in de precieze invulling van de aangekondigde acties.

d) Financiële gevolgen

Deze mededeling heeft op zichzelf geen financiële consequenties. De mededeling richt zich vooral op EU instrumenten zoals het Europese *Horizon Europe* fonds en het toekomstige ECF. Er worden geen extra middelen gevraagd.

Het kabinet wil niet vooruit lopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Eventuele nationale budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het voorstel bevat geen bindende verplichtingen voor burgers, bedrijven of overheden en leidt daarom naar verwachting niet tot een toename van de regeldruk of administratieve lasten. De Commissie geeft in de mededeling aan te streven naar het verminderen van administratieve procedures binnen *Horizon Europe* om zo de deelname van startups, mkb-bedrijven, landbouwers en andere belanghebbenden aan *Horizon Europe* te vergemakkelijken.

Het kabinet onderschrijft het belang van een concurrerende, weerbare en duurzame Europese agrofoodsector. De Europese strategische aanpak beoogt door een sterke O&I inzet hieraan een bijdrage te leveren.

De mededeling plaatst de Europese agrofoodsector in de context van geopolitieke onzekerheid en strategische autonomie. Toenemende afhankelijkheden van derde landen voor kritieke inputs, technologieën en grondstoffen maken voedselzekerheid ook tot een vraagstuk van economische en geopolitieke weerbaarheid. Dit vergroot het belang van diversificatie van toeleveringsketens, het verminderen van strategische afhankelijkheden en het versterken van de Europese eigen kennis- & innovatiekracht. Tegelijkertijd blijft internationale samenwerking belangrijk. Het kabinet onderschrijft het belang van een strategische Europese aanpak voor onderzoek en innovatie, als middel om een sterke concurrerende, weerbare en duurzame Europese agrofoodsector te blijven en ook als onderdeel van bredere mondiale samenwerking en handelsrelaties.